

115

DIRA NTWA.

K34/82

- 1 Dira. Mphatho o mongwê le o mongwê o na le kxoši ya ôna, le bakxomana. Byale mphathô o mongwê le o mongwê, dira sera. A ke re Maxasa, ka moraxô Madikwa, ka moraxô Madikwa, byale xe ba e-ya ntweng, xo éta Maxakwa, kamoraxô, Madikwa, ka moraxô, Maxasa, byale ka moraxô moroto wa pele wa Maxasa, byale-byale, e le xore mphathô o mongwê le o mongwê o na le balaudi ba bôna. Byale ka xe kôma e le setiong, moroto wa Maxakwa xa o tsene, xo tsena Madikwa, xe mošomo wa setiong o fedile, byale Madikwa a swanetše xo lwa le Maxakwa, xoba ka mphathô, fêla xe Maxakwa a ka fenyâ Madikwa, Maxasa a swanetše xo thuša Madikwa xore ba fenyâ Maxakwa, ka xobane moratho xa tswanêla xo fenyâ
2. moxolo.

Tše ditšošaxo ntwâ. Ntwâ e tšôša ke thapô ya dikxomo, byale ka ntwâ ya Mapono, ba ile ba tswa ba le ka nga ya Mapulaneng ba tšama ba thopa dikxomo ba sepela le dinaxa xoba xo fihla xa Mohlabe. Byale e rile maboyong, ba dula nokeng ya tsola-metsi, yaba Balobedi ba rômêla masoxana Makhutšwi, ba bangwê ba fihla xa Mohlabe, byale Mohlabe a rômêla ba bangwê xa Mametša xore, manaba ba hutše dikxomo, empa ba nokeng ya Tsola-metsi. Mokxoši wa lla masoxana a ôma ka meroto ya bôna, le dihlabani tša bôna. Ba ile ba balaya Mapono a batho, Masalela ba ile ba thšaba. E ngwê tšela ya xo tšosa ntwâ polaô le nyatšô.

- Thuto ya bohlabani. Metse ya bôna ba axa kxaufsi le dithaba, ba axa felô xo tee, byale ba axa merakô e mexolo kudu, xore
- 3 manaba a se kxone xo tsena. Kudu merakô e be e axile ke ba Makhutšwi kxaufsi le noka ya Morula, ba Matloumeng kxaufsi le ~~xxx~~ noka ya Serôbeng, Mohlabe a dutši xare xa noka tše pedi tše, fêla e be a sa kxatla merakô, e be motse le xora la ôna e le lethakô le lengwapa nkwe. Gethšaba sa xa Mohlabe e be se le ka

K34/82

- 3 xare ka sebō sewe, ka ntle le dihlapetsi. Sebō sena e be se ~~ix~~
tswalla ka lōna lethakō, ba bula ka phate ya mafale ba re,
ke kxakxangwa, xe a etswa, fēla xe a boēla ka xaē, o swanetše
xore a ba botšeba mulele, le lesaka la dikxomo le lōna le ka xare
xa sebō, xe ditswa ba emiša lethakō ka dikxakxangwa, xe e le
ditiba tša xo bolokēla mabšlš bak di axa dithabeng, xo
eleletša xe manaba a ka ba patla xore, mabšlš ba se ke ba a bōna,
ba bangwē ba špa diletise ba thšela ka ntse. Ka tšatšile lengwē
Makadi Mohlabe o ile a xoroša, e le ka mabanyana, byale ~~x~~ o ile
- 4 xe a re, o lebella moraxō a bōna makxema ba mošetše ntaxō,
byale ba se na taba naē, a bōna xore ba dirēla xore a ba šupe tsela
ya xo tsena motseng. E be ba tswere marumu le dikōtse, byale ka
xe a tseba ditsela, a thōma xo kitima a e ya kowa le kwa xofihlela
a namēla lefsika le lexolo la Serōbeng, byale a hlaba mokxošī,
batho ba thōma xo ba thuba ka mafsika, byale makxema a thšaba
le noka, ba thulama. Mangwapa-nkwe le lethakō, a ba xobatša kudu,
e rile xe bo re kea sa ba fumana noka e noba madi, xotloxa mowe,
ba bōna xore sebō sena le mekxwa ka xobane xe ba re, ba thšaba
dihlare tšewe di ba swara ke ditšebš di ba bušetša moraxō, byale ~~x~~
ka xobane e be ba thšaba, ba kxakxatholla ka maatla. Mašoboro
xa a ee ntweng le xe a xodile, ka xobane e so a bolle, xa a na
mphathō ke badišī ba dikxomo. Bōna xe ba ka re ba le madišong,
ba bōna manaba ba thšabela xae, xo hlaba mokxošī xore dikxomo
- 5 dia thopya, byale banna ba kitimšle xo amoša dikxomo tša bōna.
Monna xora a bollš a fatše bodikana le boxwēra, ke moka ke monna
o swanetše xo ya ntweng, ntlong ya xaxwē, xo swanetše xo dula ~~xaxwē~~
xo na le borwa le mesēbe. Mesēbe ena ba e rēka xo batho ba ba-
kxonaxo xo rula, byale mohlang mokxošī o lla yo mongwē le yo
mongwē, o ya a swere dihlabani tša xaxwē mošate. Bakxomana le
barwa ba ~~ix~~

K34/82

- 5 kxosi le dingaka le bona le bona ba ya ntweng, kantle le ngaka e kxolo ya dihlare tsa ntwana, yena o somela ke dihlare tsa xaxvê. Monna yo mongwê le yo mongwê o swanetše xo ya ntweng, ba bala xore mphathô wa xore le wa xore e tšwe e swanetše xo tšwa le xe o sa rate. Dupa ya ka reng ke phema ka xore xa ke na dihlalani, di xôna mošate tša xo abêla bahlaêdi. Dihlomô tša ntwana ke marumu dikôtsê borwa le mesêbê le kâlêmêsê, maxaxane. Marumô ba a kxatla ya ba diphaphati, ba loutša la ba le boxale batho ke moka, nhleng le xôna, katitong, yaba
- 6 rihla, byale ba ripa phatê ba e betla xabotse, ba thule ke morokole ba thwêla, ke moka ba thwamole mosela wa kxomo e be ibolailexo ba xatledisa thekô le lerumô xore la se ke la tholexa, ke moka lerumô le fedile le a sumišwa. Kôtsê. Kôtsê ba dira ke mokxopa wa kxomo, ba tswiya mokxopa wa sefatieng byale, ba thula masoba a mare, ba seta marala a mabedi, ba e nyakêla phate, ba e tlemella ka marala ala ba fotêla ka kowa masobeng, ka boeng xoba ka kxakala. Byale dilô tše pedi tše dixôma lebaka ka le tee, kôtsê ke ya xophêma lerumu ke la xohlaba. Bora ke phatê, byale ba e betla, byale ba e tleme ka lerala le lebotse, ba le štilexo xabotse, xo fihlêle e ôma, fêla ba fêla ba e berekisa mošomo wa yôna, xore xe e ômile e sa diri selô, e ka tla ya rôbêxa, byale xe e ômile, e lukile, mošomo wa yôna o fedile. Mesêbê. ba rula e le thsipi ya ba di kôbê ntlheng ya ba nthla,
- 7 ka titong ya ba tulotolo, byale ba loutša wa ba le boxale mathekô ka moka. Byale ba ripa mahlaka a noka, ba a betla dikutu tša ôna ka titong xa lehlaka la noka ba le dira mafale, ka ntlheng ba thwela mosêbê, ba tšea lenti ba tatelâ lehlaka la noka le mosêbê, ba konka mafswi a mokata xoba a moxô, ba motetša ka yôna xore, o se ke wa tšwa, ke moka mošomo wa mosêbê o fedile byale o ka sumiša. Dikukuthwana. Ke mesêbê ya diphatê ba ripa phatê, ke moka ba bêtla, ba dira kuru ke ntlheng, ka titong ba e dira toloto, ba thwela byale ka mesêbê, fêla tšona[^] di direng, ke tša xo ithuta ka tšona, xo bolaya dinonyana,

- 7 dikxaka, mæeba le dikxwale le dinonyana tse dingwe. Xore motho wa kxona xo hula xe a hula nonyana o swanetse xo itiya hloxo, le thswane dia bolaya le phuti, le motho, fêla ba thšaba xore, mohlomong, a ka re ke tla molaya a se ke a molaya. Byale dilô tšene di soma mosomô o tee.
- 8 Lekêlêmêšê. Ba le rula e le thsipi, ba le loutša mathô ke moka, titong xo lona ba le xatledisa ka mokropa wa kromo, ba roka mokropa o mongwe ba dira kxôtlôpô, ya xo fakela ka nthse, ba rula ka matsepe a a fedilexo, ba loutša, ba betla mphini ba thwêla, le ona ba o thšomele le raleng la dinokeng. Ke dihlabani tse dithusaxo xe manaba a le kraufai. Byale mesêbê le bora, di swara ke masoxana ba baetexo pela, le bo maxaxane le makêlêmêšê, ke mephathô e meraro e e štaxo pele ba ka moraxô xa bawe, ba tswara marumu le dikôtsê le bo maxaxane le makêlêmêšê, ba kxalabyele bona e be ba tswara marumu le dikôtsê le bo maxaxane le makêlêmêšê. Ba ya ka mephathô ya bona, byale-byale xofihlela ba dira sera. Mphathô o mongwe le o mongwe o na le balaudi ba ba beakanyaxo ka thaka tša bona. Dikaparô tsa ntwâ, e be ba tlôla makhura a kxosi, tse byale ka dipilô, letsoku, le motaxa. Kxosi xe e laetse xore, lehošo le swanetse xo apara kobô e ntšo, ka moka dira tša kxosi ewe di swanetse xo dira byalo, ba dirêla xore ba se ke ba belayana, ba tsebane, bana ba tadi ba tsebana ka mmala. Kobô e ntšo, ke dipilô ba disila yaba buupi, byale ba tšea makhura ba thšela seatleng, ba nthša dipilô ba di hlakanya le makhura, ba tlôla, yaba ba bantso-ntso, ba tlotša le kakxeswa. Ba tlôla kxôrông ya mošate, yaba xona ba tšwaxo. Letšoku. ke lefsika le lehubedu, le lona ba le šila ba tlôla, byale ka dipilô, o fumana e le ba bahubedu. Mataxa. ke boraxa, ba bontša ka nokeng, byale ba bokxôtle, ba thšela metsi, ba sekxetla ka byona mmele ka moka, kantle le lekxeswa. Mohlomong ba sethalanya mmele wa bona wa fumana e ka ke dipitsi, empa ba
- 9

- 9 fapane ka xore letlalō le lengwē ke le letšo, le xōna ba sepela
ka maoto a mabedi. Seema se re, xobane ke dipitsi re tla bōna
ka mabale. Ke xore re ile ra re ke dipitsi byale ra bōna e se
- 10 tsōna. Boikokobetsō le thuto. Motho yo mongwē le yo mongwē o
swanetše xo ikokobetsa fase xa molaudi wa xaxwē, xe a sa ka a
dira byale, xe ba le ntweng ba bolaya, ka baka la xore, e ka
baya bōntsi. Xe ba fihla xaš, ba tsibisa batswadi ba xaxwē,
xore manaba ba mmolaisa, ke moka molato xa o xōna, taba e ke
sephiri xa e bolelwe, ya bolelwe, ya bolelaxo le yēna wa
bolaiwa ka taalo ya kxosi. Xo byale ka lepyexa, ba le bolaya,
a ka xasa peu ya xoseloke. Xe xo kxathalexe le xe ba re,
xabo lepyexa xa ba ribexe telo, a ba re, xe batho ba ile
ntweng, bara, xe motho a lebšla batho, byale a dula a lefa,
ka xo rialo mafelo ba mmolaya. Baxale ba xalifiswa ke kxosi
a ba hlabšla kxomo, e le xore, motho xoba o xalifile o
bala batho ba a ba bolailexo, mohlomong, e re kwa ba xabō ba
thšaba a leka ka maatla xo xomisa manaba, le bōna banna ba
ba xoba ba le xōna, ba ba bolšla xore mola ya se be bo
- 11 mokete le mokete, a wa manaba nkabe a re fentse. Thutō. Ba
ithuta e sa le ba banyane, xofihlela e-ba mašoboro le xe ba
bolla. Ba ithuta ka ditsela tše: Basemanyana, thalokō ya
xosiāna, ba bapēla, byale yo mongwē a eme thekō, byale a re, xo
bōna, thōmang xo kitima, byale ba kitima, ba ba kxonaso xo ki
kitima ba tla šiya ba bangwē, batswadi ba bōna o tla kwa ba re,
le rena e be re šiya ba bangwē. Yōna thuto e banna le basadi
le bōna ba šiana, ba tloxa sebaka se setelele xo tloxa mošate,
byale ba tswa ba kitima ba libile mošate, ya tsenaxo xa pele
o tšea sefoka, a dula ka sōna e xore yo mongwē le yo mongwē
xe a fihla a bōne, xore ya ba šilexo ke yom, mosadi yo a
šilexo, ba bangwē, o dula kxaufsi le yola wa sefoka. Mowe
xe kxosi e na le se e ka ba thabisaxo ka sōna wa ba fa.
Masoxana le dikxaršbe le bōna ba dira byalo. Ke thutō e kxolo
xo eleletša xore xe manaba a fihlile ba kxone xo thšaba.
E ngwē ke kuku bana ba kxaka ba bitsana ka miludi. E re ka

- 12 mabanyana ba phatlalla ke moka ba utama, byale, ba bangwê ba tšwa ka xaš, ba re, kkwale ya lesela-selo o xokae, ke moka yola a utamilexo a re, kuku, ke moka a ya mowe a kwaxo kuku xōna a mo nyaka xofihlêla a mo utulla. Ba bitšana ka yōna, xe ba patlile ke manaba ba utamile, ka xobane ba ba sa tsebexo, ba ka se kxōne xo ba utulla. Xe e le ba hanyana ba utamile, batswadi ba sa ba bōne, xe ba ba bitša ba re, marakana marakana, xe ba fetola ba re, marakana marakana a mono, ke moka ba š xoba utulla. E ngwê ke ya xo fosana ka mafsika, yo mongwê o šma kwa, yo mongwê a topa mafsika, yola wa mafsika a re, o ka re mmaxo, byale yola xe a ile a dira yola o mophōša ka mafsika, xe a ka re a mophōša a mo pyatla ka lefsika la mathōmō, ke setlašla xa kxone xo phema, le xe a mo xobatsitše ka maatla xa xo na molato. Motho yo a kxonaxo xo phema mafsika a fêla. E ngwê, ke xo
- 13 ōtlana ka dikxati, ba phema ka mapara, ewe ke thutō ya xo phema lerumu ke manaba a le kxaufsi le bōna. Ka dixale ba ithuta ka tšona xo hlaba diphōšfōlō tša naxa. Ba xo tswara mesébê le ka borwa bona xe ba ile ntweng xa ba diri katiba ba hula ka mesébê, wa hlaba xa a tšwe, fêla xe ba bōna xore ba kxaufsi le bōna xōna ba tiya kati, ba phema, ba hlaba. Pele xa xore ba š ntweng, ba thōma ba laola ditaola, xe ditaola dix re ba yo fenyā, ba ya ba tiile, xe di re ba yo lefenya, xa ba ba botše ba no re, sepelang, empa ba tla no sepela ba belašla, ka baka la xore ditaola xa ba di kwa. Ditaolō tše dingwê le tše dingwê ntweng ba botsa ke ngaka xore, xe le fihlile, le šme ka tsela e, le e, fêla xe ba ka bolaya kxošī ya lena le thšabe. Boitukisetšo baxat bya ntwa. Xe mokxošī o hlabya wa manaba, bana le basadi ba thšabela ditabeng mowe e le xo dibō, ba banaxo le bana ba banyne ba ba pepula. Monna o be a sa dumellwe xo xatlela ngwana
- 14 e sa le yo monyane, o be a re, kowa a thōma xo ya xo diša e be xōna a moxatlêla. Monna yo mongwê ba re, ke Tsetse o ile a re, ngwana wa xaxwê a sa re o thōma xo sepela byale a moxatlêla,

- .14 ngwana a thōma xo xola ka maduma, xofihlōla mmexwe a bēlēxa moratho, byale e rīle xe ba huduxa Tubatse, monna a pepula moxolwane, mosadi moratho, awa ba ya ba fihla Sexōdikane, byale xe ba fihlile mowe, ba fumana morena, Maboya a thōma xo lwa le sethšaba sa Batubatse, byale xe basadi ba thšaba mosadi ycla a ba tlalelong ka baka la bana ba babedi, a pepula yo monyenyane yola moxolwane, a morwala ka seroto, yaba ba thšaba, banna bōna ba ile ntweng. Byale mosadi a kwa xore o rwele buima, basadi ba bangwē ba mošile, a šušula ngwana wa ka moraxo, a molahla fase, a thšaba le wā pele, ka baka la xore, wa pele e be e le
- 15 ngwanenyana e rīle xe banna ba thšaba, ba bangwē ba feta kxaufsi le ngwana byale ba kwa a lla, ba thōma xo makala xore a xo llang, xe ba e-ya kxaufsi ba fumana ke ngwana, byale monna yo mongwē a motseba, ba rwala ngwana ba thšaba naš, ba fihlōla mowe basadi le bana banaxo xōna, ba mo fa ngwana, xe ba mutšiša xore ekaba ngwana o ile wa mošiya byang, a bošela xore ke ka baka la boima, awa molato wa sebe xōna, phōšo ba e bōne xo monna, byale monna ba ile ba molaya mowe ntweng. Kxošī, ya rela ngwana leina la xore ke Ntopa, ka moraxō xe mo o ile a hlaba mokxošī a hlabela Bapedi ba e-tla ba muthuša a fenya morena Maboya. Dikxomo di thšaba le masoxana ba ya ba utama natsō, xo eleletša xore xe
- 16 manaba a ka fihla ka thekō e dinexo kantse, masoxana a lwe le manaba, xore ba se ke ba dixapa ka bonōlō, ba bangwe ba kitimēle xo hlaba mokxošī. Dijō tšona di fihliwa kxole le mo ba dulaxo. Xe e le mowe ba axilexo metse, ba axella ka masasa, ka xodimo a metlwa, ba dira mafōrō, xe ba rōbala ba a tswalla, mowe ba ilexo ba fumana mohlare, wa xo axexa ke ntswaneng, e be ba axella ka lethakō le lengwapa-nkwe, ka xobane o be o ngapa, le dipheka e be e le ōna ka nošī. Xe ntwā e thōma ba boledišana ka sewe ba fapanaxo ka šona, mo xe ba bangwē ba ile ba bolaya motho yo mongwe wa dithšaba dišele byale beng ba motho yowe ba romēla, motseta xo kxošī ya naxa ewe, xore ekaba molato keng, xe bana ba xaxo ba mpolašela motho wa ka, morōngwa xa bolawe, byale xe

698

kxoši ela e ka re xa ke na taba le taba ewe, byale, kxoši ela
 17 ya mamundi ke moka e rapa dira tša xaxwê xo ba lwanthša, a sa
 ba tsibiša o ba nekella bošexo. Xore nnete-nete motho yo ke
 muroniwa wa ka mošate ba bōna xe a tswere sefoka, fêla xe ba
 thomile xo lwa xa xo sa na sebaka sa xo boledišana, kantle
 le xore ba banzwê ba thšabe, byale e re, ka tsatsi le lengwê ba
 rômêle motseta xore, a e-be sebesebe, a bolêla ka naka la tlou
 (mosadi) xore ke nthšitše lōna, ba kxona ba beya marumu fase.

Xo hlōla naxa le tsibišanō ntweng. Dithšaba tse dinaxo kxaufsi
 le kxoši e lwanaxo le Manaba, maanō a tšōna ke xore ba le setša
 dira tša feta, byale xe ba ekwa xore ntwā e a lwewa, ba šala
 Manaba ka morexo, xore ba ba dikanetše, ba kwa ka dihlođi xore
 ntwā e thōmile. Dihlođi di tla hlapetša xo bōna xore xo thšaba
 ba fe, xore ba kitimêle xo tsibiša xore, Manaba a fentše xoba a
 18 a thšabile. Tsibišanō ya xore, xo fentswe ba xenō o tla bōna,
 o tla bōna moši o tupa ka lehlakōring la xeno, ke thšupu ya
 xore mašalêla a thšabe, le dihlođi di tla kitimêla xaš, xore re
 wetše ke mollo, byale le bōna ba be ba bōna maanō a xore ba ka
 dira byang. Yo mongwê le yo mongwê o thšabela xa xaxwê mola
 ntweng, ba tla ya ba hlakana pele. Xe ba hlabana ba hlabā
 mokxoši wa xabō byale ka xe ba re, marōba we marōba theko, byale
 mowe xa xo sa loka madi a falla, xa ba khutši, xo khutša xa
 bōna ke xore, letšatsi le dikele e be bošexo, mowe ba rōbalaxo
 xa ba xotše mollō. Motho wa xore xe a rōbetše a ōna kudu xa
 nyakexe, ka xobane Manaba ba kwa ka ōna ke moka ba nekella
 ba tle ba ba bolaya.

19

Monra yo mongwê ba re, ke Mapae, o ile a fapana le baxabō,
 a rōbala thekō, kxathe o rōbetše kxaufsi le Manaba byale e rile
 bošexo e ōna kudū, byale Manaba ba re, motho wa xōna ka moo, ba
 thoma xo ya ba nekella, ba ile ba šetše ba le kxaufsi naš,
 dikxaka tša fofa di lla, motho a phafoxa, byale ba theletša xore
 ba tla kwa moonō ba se sa okwa, ba thōma xo bolêla xore,
 kxanthe dikxaka dia ōna, ba bolela ba xoma, monra a ba kwa a

- 19 tsoxa a thšaba, a napa a ile xaš. Byale xe a fihlile xaš, ba re, e
 ba bangwš ba kae, a re, ko moka ba fedile xo šetše nna, le nna
 ke ile ka thusa ke dikxaka, a laudisa ka mokxwa ono wa
 ka xodimo, awa ba ile ba kxolwa. Empa mafelong xo ile xwa
 makatša xe ba bōna batho ba boya ba xoba moxobō, monna a thōma
 xo makala, le batho, byale batho ba re, xo yēna ke lephsexa,
 a bolaiwe, byale banna ba ba xoba ba ile ntweng, ba re, awa
 motho yowe ke moxale, o ile a bolaya batho ba bedi, byale mokxwa
 wa xaxwš re diō motimella, a se re bōne kamoo re ilexo. Awa
 ba ile ba mo thusa, a se bolaiwe, e le nnete a ba bolaiile.
- 20 Dika, maifō le lekile, mme la re, xš batho ba ka re ba dutšī,
 ba bōna mošī o tupa xōna, ke xore monna yo mongwš le yo
 mongwš o swanetše xo itukisa, a kitimele mošate, le molitšī wa
 phalafala wa letša, ke xore o tla fumana xo tllile thšebi, e
 bolšla xore ke bone Manaba a e-tla bokete. Felō mowe xa xoswe
 xo a ila, wa bona xo eswa o tla kwa seema kxaufšinyana.

Taolō ya Ntwa. Dira mola di tswaxo ka mafōrō a mošate,
 ba swanetše xo ba bana ba mosadi ka o tee, ba kwane sewe ba
 sebolelaxo, ba kwe sewe molaudi wa bona a sebolelaxo. Ba
 sepela felō xo tee ka sekhobakō sa bōna, yo mongwš xe a nyaka
 xo ya kantle, o swanetše xo tsibiša moetapele wa xaxwš, xore ba
 mo šmšle, fēla xo na le dihlapetšī tše disepelaxo le mebotō xore
 Manaba a se ke a ba dikanetša, moo ba bōnang Manaba ba hlaba
 mokxošī wa xore ehlalefeleng, le kxaufšī le Manaba. Byale mowe

21 sehlōpha sa masoxana se swanetše xo nthšaxana, ke bōna ba
 etaxo pele, ba baxolo ba šala moraxō, xofihlela ba yo hlakana
 le manaba ba elwa nabō. Xe letšatšī le diketše letsafi le
 tswere yo mongwš le yo mongwš o swanetše xo nyakela ka thekō,
 e xonexo ba xabō, ba nyakēla malaō mowe ba swanetšexo xo rōbala
 xōna, kuđu ba rōbala ka fase xa dithaba, mowe ba bōnaxo xore
 xo na le matlolobya, xore xe Manaba a ba ngwexella ba okwe
 mafsika a dira kwetse, ba itukiše. Xe e le marexa ba xotša
 mollō, mollō wa xōna ba xotša byale ka sesepe (mollo wa xo
 tswikela), mollō wa balaudi ba xotša xare, le xe ba sepela, ba

- 21 ba ka xare xa dira, le xe ntwá e lwewa, ba ba ka xare. Taba e e sa nyakexexo ntweng ke xore motho a re, kowa ba hlabana motho a thšaba, xoba xe a bōna manaba a le kxaufsi, a hlabá mokxosi wa sellō. Empa balaudi xe ba bona xore
- 22 xo bifile, ba etapele, kantle le kxosi ya bona yōna ba e raxēla moraxo. Bahlabana mosexare, le bošexo xe ba ka ba bōna moo ba rōbetséxo, ba ba ngwexella ba balate, ke moka ba lwe nabō, kudu xo diriwa ka ngwedi. Ntwá ya bošexo ke ya mafsika yo mongwé le yom mongwé o rwala mafsika ka mokxwa o a ka kxonanxo, le bona mo letlaxo xōna xa le šite, le tiya kati, e le xore bōna ka xobane ke bošexo ba swanetsé xo apara motaxa (xo kxetla) xore ba bonane. Kudu-kudu ba nyaka xo lwa kxaufsi le dithaba, ka xobane, ba manala ka mafsika, byale ba bahlaba ka mesšbē, byale mapono ōna, a nyaka molala, ka baka la xore ba šumiša kōtsé le lerumō fēla. Basotho ba thšepile mosšbē, ka xobane ba bahula ba sa le kxole le oōna, xe ba ba atamēla, ba katela moraxō ka santaxo, ba dutsi ba hula. Xe ba šetsé ba tsenane yo mongwe le yo mongwe yowe a boleilexo Lenaba, o re, wa ka
- 23 a wa xa tsoxe, mowe balwa bana mephathō ya bōna, byale ka xe ba re, madikwa we ba kxwera ba Mathšobeng, ke xore Mathšobeng ke ke yōna kxosi ya mphathō owe. Xe ba bōna xore ba nyaka xo thšaba bakxalabye, ba thōma xo ana ka moano wa xabō wa marumu, ba re, marōba we marōba thekō, le se ke la thšaba, bo papaxwé lena ebe ba se byale, mowe xo tla longwa setu xore tuu xwa lla theko ya lerumō, molaudi yēna a šme a rétekanya, xe a bōna xore lešaba la xaxwé lea fēla, o re, xo bōna manyabahla, a botšwé bo re swa, ke xore thšabang, byale mowe yo mongwé le yo mongwé o tla lwa a kata ka sa moraxo, o tla re xo bōna, a ba file sebakanyana yaba xōna a retoloxaxo a thšaba. Bawe ba hwileng xe e le Manaba xa ba na taba nabō, fēla xe ba ka fumana yo elexo wa xabō, ba lahlela ka moleteng wa thakadu ba phušetsá, ba bangwé ba špa melete ya xo xoma ka dikhuru, ba kona dithe

K34/82

- 24 tša xaxwê, ba phutha ba lahlela ka xere, ba phušetsša ba feta, byale-byale, fela dingaka tsōne di aba sēna, ba yo dira dihlare, tša ntwā, le melekō. Xe ba ka fumana Lenaba ba le rōbile fēla le sa phela, xa ba na sebaka ba hlabā ka lerumō, ba feta, monna xa ba thope ba bolaya, mosadi yēna ba thopa, ba ya bexa mosate. Malea le dikeletsō. Pele xa xore ba e direng dilō tše ba swanetsēko xo di dira, monna o swaretše xo itima dilō tša boseko matsatsi a lesome, ke xore xo rōbala le mosadi. Mosadi ke sebila o ka ya wa tiya ke dithōkane. Moxongwē wa kutlexa, byale wa ya wa babya kowa ntse xa xo na motho ya tla xo hlokmēla, ka xobane xa ba na sebaka, mohlomong ba tla xo xopōlōla xore wa thōaba. Byale ka Mositō Popela ba kile ba re, ba ile xo tsoma, a ya a hlabēxa, byale kaxe ba ile xo tsoma, banna ba leka ka maatla xo epa dihlare ba moalafa, ba ile ba no xatisa, ka baka la xore mosadi yowe, wa xo
- 25 modira o be a se xōna, ke banna fēla. Ba ile ba mo romēla xaš, byale ba tsomi pelo tša bōna tša kwa bohloko ka baka la xaxwē, ka xobane xa ba ka ba bolaya selō. Xe e le ntweng ka tsatsi le lengwē xe Modimo wa xēnō o sa ēma naxo ba bolaya. Modimo o ba swanetse xo dira pele xa xore ba e direng, ke xo kitima, xo tixwetša maoto a bōna. Byale ka basadi ba bōna xa ba swanēla xo šala ba tsenthša banna ba bangwē ka dintlong tša bōna, xoba mosadi a re xe a dutši a swarella sekana, xoba xo rwala moxōne, dilō tšewe ka moka dia ila, dihlola lehu. Xe banna ba tšo boya direng, ba swanetše xo tsenela ka kxōrōng ya mosate, xe ba fentše Manaba, ba xoba moxobō, ba re, xo dira motho ka o tee a re, xowa xowa ramonna, ka re, xowa xowa ramonna, ba bangwē ba re, waa, yōla yēna a hlabella ka mokxwa o a ka kxonaxo, o bulele maina a mowe ba tšwaxo. Basadi mekxōši
~~ya tšwaxo.~~

- 26 ya thabo e kxanwa, xo nyakaletswe. Dihlabani ka moka di fokiwa ka mosate, di fokiwa ke kxadi, le dira di felexetswa ke yêna Mexobô le dikosá tsa ntwá. Kosá ya maotsa ke yôna, kosá e nyaolaxo batho, xe ba ôpêla yôna, awa le xore lehu keng xa oxopole, ke yôna kosá e kxolo ya ntwá. Ba e ôpêla ka tsela e, ba re, ôtsa, o o tsee, o tsee otsee, ba bangwê ba re mmamabolane o se ke wa bola selo selo ke kôma. Byale xe okwa ba e ôpêla yôna xo bifile, ntwá ba swarane le ka diatla. Bofêlô bya ntwá. Ntwá xore e fedile o hôna xe ba ntháa naka la tlou, ba roma motseta xo bexa xore marumô fase, byale ba la le bôna xe ba dumela, ba botsa motseta xore awa xo lukile, tse dilwaxo dia kôpana, mmutla o ile wa kôpana le mpya. Xa xo na mathopya a athopiwaxo, xo thopiwa dikxarebe le mathari a a
- 27 satilexo, bakxekolo le banna ba ba fumane ba bolaiwa. Xe ba ba thopile ba ba isa mosate xo bexa kxosi, byale kxosi e kxetha bawe e ba nyakaxo, ya re, bawe e sa ba nyakexo ya ba fa masoxana ba ba senaxo le basadi, fêla ba swanetse xo baswara xabotse, xe lesoxana le motswenya o swanetse xo botsa kxosi ka baka la xore ke yêna papaxwê le mmaxwê. Xe ba ka re, ba sa lwa xo bolaiwa kxosi, ke moka ntwá e fedile, ba swanetse xo thsaba, ka xobane motho yola ba xobe ba mo lwela o hwile.

END 698.